

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UKA2024/52

13.11.24

Edvard Nielsen Aronsen

Kalaallit illuisa ullumikkut sunik suliaqartarnerannut tunngasunik nalunaarusioqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aaliangiiffigisassaattut siunnersuut. Taassuma saniatigut Kalaallit illuisa siunissami aaqqissuussaannikkut qanoq isikkoqarsinnaanerannut, qanoq akisussaaffeqarnissaannik qanorlu atuuffeqarsinnaanerannut tunngasunik innersuussutinik nalunaarusiaq aamma imaqartinneqassaaq.

Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen Inuit Ataqtigiiit

Oqaaseqaat:

Peter Olsen-ip Inuit Ataqtigiiinniit Kalaallit illuisa Danmarkimiittut sunik suliaqartarnerannik nalunaarusiornissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aaliangiiffigisassatut siunnersuutaanut Inuit Ataqtigiiinniit ima oqaaseqaateqassuugut.

Kalaallit illuisa Århusimiittup, Ålborgimiittup, Odenseimiittup kiisalu Københavnimiittup sunik suliaqartarnerannik nalunaarusioqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartunut aaliangiiffigisassatut siunnersuut Inuit Ataqtigiiinniit taperserparput. Tamatumunnga peqqutaavoq Inuit Ataqtigiiinniit isumaqaratta piffissanngortoq Danmarkimi kalaallit illuisa atornerqartarnerat aamma nalilersuiffigalugulu ullumikkumut tulluarsartariaqalersoq.

Soorlu siunnersuuteqartup tunngavilersuummi ilaani allattoq 1979-imi Namminersornerulerneq eqqunneqarmat inatsisitigut

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

pisussaaffilerneqarsimasugut Kalaallit illuisa ingerlanneqarnerannut aningaasalersuinissamik kisiannili 2009-mi Namminersorneq eqqunneqarmat inatsisitigut pisussaaffeerussimasugut Kalaallit illuisa ingerlanneqarnerannut aningaasalersuinissamut.

Ilisimalluinnarparput Danmarkimi Kalaallit illui suli pisariaqartikkatsigit pingaartumik napparsimanertik pillugu Danmarkimiittariaqartunut aammalu atuarnertik pillugu Danmarkimiittariaqartunut. Aammattaaq ilisimavarput Danmarkimut nuussimasut annertuumik kalaallit illuinik atueqataasartut.

Siunnersuutip siunertarinngilaa Kalaaleqatitta Danmarkimiittut naapiffeqarnikkut ajornerusumik inissisimalernissaat. Paarlattuanik siunnersuut ima paasivarput ullumikkumut tulluarnerusumik Kalaallit illui aaqqissuunneqartariaqalersut. Tamanna isumaqatiginarpoq aammalu immaqalu ullumikkut atorneqarnerannit suli pitsaannerusumik atorneqarsinnaanerinit nalunaarusiorneq atorneqarsinnaassalluni.

Kalaallit illuinut aningaasalersuinerput qiviassagutsigu 2009-mi aningaasalersuinissamik pisussaaffippat atorunnaarsimangaluartoq ukioq manna 2024-imi 20,3 mio.kr-nik aningaasaliisimasugut aappagumullu 20,4 mio.kr-nik aningaasaliinissarput aningaasani inatsimmi takuneqarsinnaalluni.

Aningaasalersueriaaserput ima aaqqissuussaavoq 50% ilinniartitaanermut, 40 % isumaginninnermut taavalu sinneri 10 % piorsarsimassutsikkut suliaqarnermut atungassiissutaallutik, aningaasanngorlugillu ima paasineqarsinnaallutik 10 mio.kr missai ilinniartitaanermut, 8 mio.kr missai isumaginninnermut sinnerilu 2 mio.kr missai piorsarsimassutsikkut suliaqarnermut.

Siunnersuuteqartup siunnersuummi tungavilersuutimi ilaani oqaatigaa isumaginninnermut aningaasaliissutaasartut 8 mio.kr missaaniittut nunatsinnut

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

utertinneqartariaqartut. Tamatuma misissornissaa isumaqatigaarput paarlattuanillu kalaallit Danmarkimut nuussimasut isumaginninnikkut sullinneqarnerata qallunaat naalackersuisuinit akilerneqartalernissaa pissusissamisoortutut isigaarput. Soorunami qulakkeerneqartariaqarpoq kalaaleqatitta Danmarkimut nuussimasut isumaginninnikkut sullinneqarnerisa ajorserianginnissaat. Siunnersuuteqartutulli isumaqarpugut pisussaaffik taanna qallunaat tamakkiisumik tigusariaqaleraat. Siunnersuuteqartutummi Inuit Ataqatigiinniit isumaqarpugut aningaasat taakkua nunatsinni ilinniartitaanermut, timersornermut piorsarsimassutsikkullu nukittorsaanissamut atortariaqarigut.

Naalackersuisut akissuteqaataanni malunginiarparput Naalackersuisut kalaallit Danmarkimiittut siunnersorneqarnerunissamik, tassungalu ilanngullugit ilinniarnermi inuuniarnikkullu ilitersorneqarnissamik pisariaqartitsinerat eqqumaffigigaat tamannalu Inuit Ataqatigiinniit qujarupparput. Ilanngullugu maluginiarparput Naalackersuisunit kissaatigineqartoq, Kalaallit Illuini suliaqarnermi ilinniartitaanikkut ilitersuineq suli pingaarnepaatinneqassasoq.

Naalackersuisut isumalluutit sunniuteqarnerusumik atorneqartarnissaat qulakkeerniarlugu suliassanik isumaginnittarneq pitsaanerulersikkusullugu akissuteqaamminni allapput, tassa Kalaallit Illuinit kalaallinik Danmarkimiittunik tapersersuisoqartarnera ingerlatiinnarneqarnissaa taamaalilluni qulakkeerneqarniassamat. Naalackersuisulli akissuteqaataanni immikkut maluginiagarput tassaavoq Naalackersuisut isumaqartut, pisariaqartitsinermi ikiortissarsiornissamut tapersersortissarsiornissamullu periarfissaqartoqarnissaa pingaaruteqartuusoq, pingaartumik innuttaasut atugarliortut pineqartillugit. Tassami danskit sullisseriaasianni paasiuminaassinnaasumi atortunillu kalaallisuunngortitsinissamut periarfissaqarpallaanngitsuni sumut saaffiginninnissamik nalornisoqartarmat tamannalu illuatungeriit

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

paaseqatigiinniarnernannut aamma saaffiginnittut eqqortumik
sullinneqarnissaannut akornutaasinnaasarluni.

Taamatut oqaaseqarluta inatsisartuni ilaasortap Peter Olsen-ip Kalaallit illuisa
ullumikkut sunik suliaqartarnerannut tunngasumik nalunaarusioqqullugit
Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aaliangiiffigisassaattut
siunnersuutaa kiisalu Naalakkersuisullu allannguutissatut siunnersuutaat
ataatsimiisitaliamut susassaqartumut ingerlateqqippagut ataatsimiisitaliarlu
sulilluarnissaanik kissaallugu.